

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 223 (3385) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Oktober hatodikán

Immár 94 esztendő távlatából borong felénk 1849. október 6-ikának az emléke, mikor egyszerre 13 magyar honvédtábornokot végeztetett ki Aradon az osztrák katonai önkényuralom. Ugyanazon a napon hajnalban Pesten is volt egy nagyzuhanású kivégzés: Batthyány Lajos grófot, Magyarország első parlamentáris miniszterelnökét lövették főbe az osztrák haditörvényszék. Az október 6-iki gyásznapi emlék százával jötték a halálos ítéletek az 1848-as magyar szabadságharc vezetőire. Az osztrák világhatalom bosszús kézműdolata volt ez a sorozatos kegyetlenség, mellyel a magyar nemzet önálló életét Középeurópa történelméből.

Hadijog szerint sem volt a kivégzéseknek indoklása. Az 1848-as honvédsereg haderői ellenfele volt az osztrák haderőnek. Le is győzte a honvédség ezt a haderőt, mire az osztrák világhatalom a maga korábbi „Szent Szövetség”-ére utalva, az orosz cári világhatalom hívta segítségül. Csak így, két világhatalom seregének az összefogásával lehetett az osztrák hadifoglyokat az orosz segítőtárs adta át az osztrákok kezébe.

Emberileg néve annál fájdalmasabb és annál viasztetszőbb, hogy egy világhatalom ilyen embertelenségre ragadtatta magát. Politikai szempontból talán úgy foghatta fel ez a világhatalom, hogy elijesztő megtorlást kell alkalmaznia, hadd lássa a többi világ az ő erejét. Azonban még ebből a szempontból is nagy tévedés volt a kegyetlenség, mert ebből nem erőt olvasott ki a világ, hanem a düh és a bosszú kitörését. Nem államférfini nagyságot, hanem a népek sorsa és életiránya elleni kicsinyes értetlenséget. Az osztrák birodalom gyöngeségének és tehetetlenségének a hullafoltja először akkor jelent meg, mikor az 1848-as magyar szabadságmozgalmat csak kivégzésekkel akarta likvidálni.

A magyarsággal szemben elkövetett kegyetlenséget az 1867-es kiegyezés igyekezett expiálni és feledtetni. Azonban azt a világhatalmi gyöngeséget, mely az 1849-es kegyetlenségeket okozta, azt az osztrák világhatalom nem tudta helyreépíteni. Ma már ez a világhatalom nincs többé. Segítőtársa, az orosz cári világhatalom is a múlté. De a magyar vértanúk emléke él és egyre erősödőbb tanulságot szolgál minden jövőző nemzedék előtt, hogy milyen elszántan kell hősnek lenni még akkor is, ha egy kis népek két világhatalommal kell szembeállania. Hogyan kell a kétségbeeséssel is megvívaskodni. Végül is a küzdők szelleme győz, s nem a világhatalmak igazságtalansága.

Oktober 6-ikának az emléke erre a

NÉMET TENGERALATTJÁRÓK

59 ezer tonna ellenséges hajóteret süllyesztettek el a Földközi tengeren és az északafrikai partok előtt

Ellanyhult a bolsevisták támadása Vitebszktől az Azovi tengerig terjedő arcvonalon — Még mindig nem tisztázódott a helyzet a Badoaglio-kormány körül

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: Német tengeralattjárók a Földközi tengeren és az északafrikai part előtt újabb figyelemreméltó sikert értek el. Ellenséges hajókaravánokból elsüllyesztettek 59.000 tonnányit kitevő 7 hajót, valamint egy torpedórombolót.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Az angol hírszolgálat megállapítja, hogy a bolsevista hadsereg nagy támadása Vitebszktől kezdve az Azovi tengerig az egész arcvonalon ellanyhult. A hétfőn este kiadott szovjet hivatalos hadijelentés olyan szűkszavú volt, amilyenre hetek óta nem volt példa. Mindössze annyit jelentettek, hogy helyi jelentőséggű harcok folytak Fehéroroszországban. Az ellanyhulás oka részben a megindult őszi esőzés. Nyugtalanosságot kelt Londonban az is, hogy Moszkva már napok óta nem jelzi, hogy mi a helyzet a keleti térségben.

Madridból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Newyorki jelentés szerint a Londonból hazatért Roberts demokrata képviselő kijelentette, hogy a szövetségesek elvesztették európai légifőlényüket. Az északamerikaiak veszteségei a Németország ellen intézett légitámadásokban ijesztően nagyarányúak, mert a németek bálmulatos technikai elhárítófegyverekkel rendelkeznek és nagy tömeg vadászgépet vontak össze.

Korzikai szigetéről visszavonták az utolsó német csapatokat is

Berlin. (N. T. I.) Mára virradó éjszaka az utolsó német csapatokat is visszavonták Korzikai szigetéről az olasz szárazföldre. A csapatok valamennyi nehézfegyvert, páncélos és egyéb felszerelést is magukkal vitték. A korzikai és szardíniai német csapatok átmentésével az Olaszországban harcoló német csapatokat lényegesen megerősítették. A keleti harcra való bizonyosságra vezető, hogy a szovjet hadvezetés új támadó tevékenység megindítására készül. Katonai körök olyan nyilatkozatot tesznek, hogy a nagy keleti csata új szakaszába lépett.

Zürichből jelentik: (B. T.) A szövetséges főhadiszállás jelentése szerint a 8-ik és az 5-ik hadsereg viszonylag csekély ellenállással találkozott. Alkalmatlan kisebb csatározások folynak. A 8-ik hadsereg Foggijából kiindulva legyezőszerűen halad előre és máris mélyen benyomult az Appenninokba. Most Beneventótól északra és keletre az ellenállást kifejtő csapatok mögé érkezett. Termoli kis adriai kikötőben a 8-ik hadsereg tüzéséget és páncélosokat rakott partra. Megszállották a vasúti vonal egy részét is.

Badoaglio a szövetségesekkel is játékos úz (?)

Stockholmból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Londoni jelentés szerint még mindig nem lehet a helyzet tisztázásáról beszélni a Badoaglio-kormányral kapcsolatban. Amikor a Badoaglio és Eisenhower között létrejött megállapodás ismeretessé vált, azt hitték, hogy Badoaglio megüzeni Németországnak a háborút, azonban heavatott körökben most úgy vételekednek, hogy ez nem fog a közeljövőben megtörténni. Egy hivatalos szöveg, aki szoros érintkezésben áll az olasz táborral, ki-

történelmi hitre és önbizalomra tanítja az egymás után következő magyar nemzedékeket. A nemzetet való hősi és vértanú haláláig mindig elbuzza magának a nemzetnek a föltámadást.

jelentette, hogy Badoaglio messzemenő játékos úz a szövetségesekkel. Hangoztatta azt is, hogy a szövetségeseknek ellensúlyra van szükségük a fasiszta köztársasági kormányral és a kormánynak olaszországi kedvező fogadtatásával szemben.

A News Chronicle szerkesztője megjegyzi, hogy azt a felfogást, ami az angol „hivatalos” szövegnek nyilatkozatában kifejezésre jut, a brit kormány aligha teszi magáévá minden további nélkül. Londonban felvetik a kérdést, hogy mi történik azokkal a politikai, gazdasági és pénzügyi fegyverszüneti feltételekkel, amelyek későbbi pontos megállapítását a fegyverszünet megkötése értelmében meghatározták. Ebben a vonatkozásban a hivatalos körök hallgatása bizalmatlanságot kelt és

arra a feltételezésre nyújt alapot, hogy Badoaglio jobb feltételeket igyekszik kicsikarni. Más jelek arra vallanak, hogy Anglia és Amerika a Badoaglio-kormányt hadviselő társnak ismerik el.

Újabb találkozás a hármas értekezlet körül

Londonból jelentik: (B. T.) A hármas külügyminiszteri találkozó színhelyéről Nagybritannia, az Egyesült Államok és a Szovjet Unió valószínűleg megegyezett.

Mint ismeretes, Roosevelt táviratot küldött Sztalinnak és azt ajánlotta, hogy Moszkva helyett Londonban legyen az értekezlet. Sztalin a legudvariásabban kitarított Moszkva mellett, nagy elfoglaltságára hivatkozott, valamint arra, hogy a helyettese, Molotov sem távozhatik el Moszkvából.

Valószínűnek tartják Londonban, hogy az angolszász küldöttség legközelebb elutazik Moszkvába. Mindkét küldöttség meglehetősen sok tagból áll. A hármasértekezlet egyik tárgya a szovjet-csehszlovák szövetség terve, mely az utóbbi napokban látott ismét napvilágot. A csehszlovák menekült kormányának azt a nyilatkozatát, amely szerint kitarított a szovjettel való szövetség gondolata mellett, londoni körökben válasznak tekintik Eden legutóbbi nyilatkozatára.

Stockholmból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Mint a moszkvai rádió a szovjet távirati iroda hivatalos értesítése alapján jelentette, Bogomolovot, aki a legutóbbi időkig a Szovjet hivatalos képviselője volt, a külföldi menekült kormányok mellett, a Szovjet Unió meghatalmazott képviselőjévé nevezték ki a francia szakadárbizottság mellé.

Londonból jelentik: (B. T.) Dudley Pound, az angol tengerészet vezérkar főnöke, a tengerészet első lordja felmentését kérte, amit a király elfogadott és utódjává Andrew Cunningham tengernagyot, a földközi tengeri hajóhad eddigi parancsnokát nevezte ki. Pound súlyos betegen fekszik egy londoni kórházban.

Buenos-Airesből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Mint Rio de Janeroból jelentik, Knox amerikai haditengerészeti miniszter a braziliai Pernambuco légi és tengerészeti támaszpontjára érkezett.

Politikai kishírek

Ujbol növelték az adóterheket az USA-ban. Gcnfból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Washingtonból jelentik, hogy a kormány a kongresszus elé terjesztette az új adóprogramot, mely 15.86 milliárd dollár új adót tartalmaz. Jelentékenyen emelik az asztali pálinka, sör, dohány, ital és rágo-gumj adót. Morgenthau pénzügyminiszter megjegyezte a javaslat benyújtásakor, hogy a csupasz tények szükségessé teszik hogy az Egyesült Államok lakossága szorosabbra fusze a nadrágeziját.

Robbanóceruzát talált egy déler-délyi földműves. Bukarestből jelentik: Szászváros mellett Vajác községben egy földműves ceruzát talált a mezőn. Amikor ki akarta próbálni, a ceruza felrobbant kezében és súlyosan megsebesítette. Megállapították, hogy a robbanó ceruzát ellenséges repülőgépről dobták le.

Csökkent az angol hadseregbe jelentkező palesztinai zsidók száma. Izmir. (MTI) A Német TI jelenti: A brit hadsereg toborzó tisztja Tel Avivban a zsidó újságíró gyülekezetben közölte, hogy Palesztinában az utóbbi hónapokban jelentősen csökkent a brit hadseregbe jelentkező zsidók száma. Nyomatékosan figyelmeztette a zsidókat, hogy fokozzák a toborzó tevékenységet.

Egyre reménytelenebbé válik Istriában a banditák helyzete. Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: Itáliában a banditák helyzete egyre reménytelenebbé válik mert a lakosság — a szlovének is — egyre erősebben támogatják a német intézkedéseket, hogy megint rendezett viszonyok között élhessenek. Egyre több eset fordul elő, hogy a hosszú ideje sanyargatott és most már fellelegző lakosság maga teszi ártalmatlanná a banditákat.

Központi szolgálatra rendeltek be három román diplomátát. Bukarestből jelentik: (MTI) Stanesco követet Berlinből, Popovici konzult Úszkúbból és Mironescu alkonzult Bécsből Központi szolgálatra rendeltek be a bukaresti belügyminiszteriumba.

De Gaulle egyedül kapott megbízást a szakadár francia kormány vezetésére. — Lisszabon. (Magyar T. I.) A francia nemzeti bizottság igazságügyi biztosa vasárnap este az algiri rádióban kijelentette, hogy De Gaulle tábornokot bízták meg, hogy egyedül irányítsa a kormány tevékenységét. Míg az államfő hagyományos hatáskörét Giraud és De Gaulle együttesen gyakorolják, a kormányfői teendőket egyedül De Gaulle látja el.

Fenntartják a biztosító hajóforgalmat a Braila feletti Duna-szakaszon. Bacsóból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Dunabizottság elhatározta, hogy a Braila feletti Dunaszakaszon teljes üzemben fenntartja a biztosító hajóforgalmat.

Házat, birtokot, szőlőt
eladni, venni
akar, keresse fel
PRAGER ügynökséget
Teleki-utca 38. szám.

Ülést tartott a biharmegyei iskolánkívüli népművelési bizottság

Nagyvárad, okt. 5. A nagyvárad-i református egyházközség presbitériuma tegnap dr. Soos István gondnok és dr. Csernak Béla esperes elnöke alatt ülést tartott.

Napirend előtt dr. Olasz Béla törvényeséki tanácselnök méltatta dr. Thury Kálmán érdemeit abból az alkalomból, hogy most van 50 éve annak, hogy a református egyház szolgálatába lépett. Thury Kálmán meghatottan mondott köszönetet és kijelentette, hogy ha eredményesen tudott működni úgy ez a presbitérium támogatásának köszönhető, amely mindig mellette állott lelkes munkájával. A presbitérium elhatározta, hogy dr. Thury Kálmán érdemeit jegyzőkönyvileg örökíti meg a relief-szobrát a háború után elkészítteti és elhelyezi a református kultúrpalota előcsarnokában.

lota előcsarnokában.

A presbitérium ezután a lemondott dr. Molnár Imre helyébe egyházmegyei világi tanácsbíróvá választott dr. Martsa Dénes tanfelügyelő személyében.

Az elnökség bejelentette, hogy a réti iskola építése befejezéshez közeledik, amennyiben két hét múlva tető alá kerül.

Megalakították a vallásoktatási felügyelő bizottságot, amelynek elnökévé dr. Ince Gábort, az új nagyvárad-újvárosi lelkeszt választották meg.

A katonai szolgálatot teljesítő egyházközségi ügyész távolléte idejére dr. Bige Gyulát választották meg helyettes ügyésznek.

A presbitéri gyűlés ezután folyó ügyekkel, különösen adókérdésekkel foglalkozott.

Két hét múlva tető alá kerül a réti református iskola

Gyölést tartottak a nagyvárad-i református egyházközség presbiterei

Nagyvárad, okt. 5. A biharmegyei iskolánkívüli népművelési bizottság ma délután dr. vitéz Nadányi János alispán elnöklésével ülést tartott.

Nadányi alispán megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy az iskolánkívüli népművelési bizottság az elmúlt munkáiban a súlyosan gátló körülmények ellenére is nagy és elismerésre méltó munkát végzett. Hangsúlyozta, hogy a népművelési munka gerincének, miként a multban, úgy a jövőben is az analfabéta oktatásnak kell lennie, mert még mindig jelentős azoknak a száma, akik nem tudnak a megyében írni-olvasni.

Tarkó Lajos népművelési titkár jelentést tett a mult évi munkáról, amit a bizottság elégtétellel vett tudomásul.

majd pedig a multévi zárszámát terjesztette elő, amelyet a bizottság jóváhagyott.

Ezután Tarkó Lajos a jövő évi munkatervet ismertette. A fennforgó nehézségek ellenére is működni fognak mindazok a tanfolyamok, amelyek a mult évben szerepeltek a bizottság munkarendjén.

Az alispán az ülés folyamán elismerését fejezte ki Tarkó Lajos titkárnak az elvégzett eredményes munkáért és megemlítette, hogy ebből a munkából derakasan kivették a részüket a vármegye tanítói, akik továbbra is az iskolánkívüli népművelési munka apostolai kell, hogy maradjanak.

KÖNYV ÉS KULTURA

A francia tragédia

Írta: Kranz Herbert

A megélhetés napi gondjaiban agyonhajszolt ember figyelme vajmi ritkán teerjedhet ki a rohanó események különösen nem a háborús eseményekkel kapcsolatban, amelyeknél a dolgok természetét magával hozza, hogy a „hogyan” és „miért” majdnem mindig a háttérben történik, zárt ajtó mögött a diplomácia ugynevezett „kulizsátitkai-ként.” Ezeket a kulizsátitkókat hétpécseítés lakat őrzi és sokszor örökidőkre rejtve maradnak a kíváncsi ember szemelőtt.

Kit ne izgatna a rejtett kulisszák világába betekinteni és világrongtó események titkaiba behatolni?

Franciaország legyőzésekor Párizsba vonuló német csapatokkal Kranz Herbert is Párizsba kerül, ahol a világosfejú riportert és a szemlélődő kritikus lelki adottságaival jár az események nyomába, hogy a titkos diplomácia háborúelőtti eseményeinek, háború alatti kudarcainak s az ezzel kapcsolatos

„nagy élet”-nek feltárásával találja meg az eseményeknek azt a táncolatát, amely a francia összeomláshoz, ennek a nagy háborúnak legnagyobb tragédiájához vezetett.

A Centrum kiadóvállalat rt. kiadásában most megjelent „A francia tragédia” című vaskos kötetben, mintegy gí-gázi riportban vonultatja fel a kitünő szerző a nagymultu francia nemzet tragédiáját, megszámlálhatatlan személyi intrikákkal, ledér barátnök befolyásával terhes erkölcsi fertőjét, megvesztegetett, lepénzelt politikusával, miniszterivel és mindezek felett a világeselő modern gangsternek: Staviskynak a francia életre gyakorolt politikai befolyásával fűszerezve, felidézve, mintegy a dantei inferno minden rettenő borzalmasságát olyan erővel, hogy az olvasót szinte félelem fogja el, vajjon a háborúelőtti események nem lettek-e egyben Franciaország jövőjének is sírói. Szerzője nem kimélte a fáradságot,

Mozik műsora:

APOLLÓ: Legényvásár,
BELVÁROSI: Csalódás,
CASINO: Pista tekintete ut,
KORONA: Kölesnadott élet.

amikor minden kis esemény forrásig hatolt. Párizsban és a többi nagy francia városban könyvek, akták, újságok tömegét tanulmányozza, rönteg franciával beszél, olyanokkal, akik hivatali állásuknál fogva a legközelebből figyelhették meg a háborúelőtti politika eseményeit és a rövid, tragikus hadjárat lefolyását; személyes kutatásait kiegészíti francia íróknak azóta egyrészt könyvalakban, másrészt folyóiratok hasábjain megjelent élménytudósításával. Mindezek előtt azonban elősorban diplomáciai aktákra támaszkodik, hogy az eseményeknek minél hübb képét tudja adni.

Ez a gígázi riport önmagukban szürke tényekre támaszkodik bár, mégis olyan színes és hallatlan drámai feszültségű, mint maguk a világra szóló események, sőt, mint a legizgalmasabb kalandregény.

Az izléseken kiállított, számos képekkel díszített vaskos kötet Kail József dr. fordításában igazi nyeresége a magyar könyvpiac könyveinek.

Centrum kiadóvállalat rt. kiadása. Ára fűzve 16 pengő, kötve 20 pengő.

Elmarad a kormánypart szerda esti értekezlete

Nagyvárad, Saját tud. A Magyar Élet Partjának Nagyvárad városi szervezete szokásos szerda esti összejövetelét az október 6-iki ünnepekre való tekintettel e héten nem tartja meg. A párt vezetősége ez uton kéri fel a szervezet tagjait, hogy a hivatalos gyászünnepeken minél nagyobb számban vegyenek részt.

Mi van a Hivatalos Lapban?

A Budapesti Közlöny szombati, október 2-i, 222. száma rendeletet tartalmaz a hadigondozás újjászervezéséről, a mezőgazdasági termékek 1944—45. évi termelési és beszolgáltatási kötelességének és a beszolgáltatási köteleesség teljesítésébe beszámítható termények, termékek és állatok forgalmának szabályozása, a színházak és az 5550/1942. M. E. számú rendelet 1. paragrafusának második bekezdésében felsorolt szórakozó helyiségek zárójelűk újabb megállapítása, egyes szerszámgépek, továbbá szerszámgépekkel egybeépített elektromos motorok legmagasabb eladási árának megállapítása, a külföldről behozott és a vámtarifa 296/a tétele alá tartozó kálisók legmagasabb fogyasztói árának megállapítása, a belföldön előállított parafin- és keverékgyertya legmagasabb gyári eladási és fogyasztói árának megállapítása és a tatarozási kölcsönakcióban a hiteligenyítés határidejének újabb megállapítása tárgyában.

A Közlöny legújabb, 223. száma tartalmazza a miniszterium rendeletét a közérdekű birtokműveletekkel foglalkozó intézetek ingatlan adásvételeinek illetékmentessége, a közellátásügyi miniszter rendelete a m. kir. közellátási felügyelőségek működési területének újabb megállapítása és a pénzügyminiszter rendelete az „Élet- és járadékbiztosítások felosztási alapjában” letétben levő háborús magyar államadóssági címletek átértékeléséről szóló korábbi rendelet egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről tárgyában.

Meglepő támadással**Elfoglalták a németek Kos sziget minden katonailag fontos pontját**

Súlyosnak látja az angol sajtó a keleti arcvonalon a bolsevisták útjában álló nehézségeket — Rómát kiváltságos bánásmódban részesítik a németek

Berlin. (MTL) A Német Távirati Iroda jelenti: Az orosz jelentések az utóbbi napokban meglehetősen tartózkodást tanúsítanak a katonai helyzet megítélésében. Ez a tény az angol sajtót is arra kényszeríti, hogy rámutasson a további orosz előnyömlést gátló körülményekre. Ma már az angol sajtó is igen súlyosnak ítéli meg a német-orosz arcvonalon az oroszok útjában álló nehézségeket. A terepviszonyok, az időjárás és főként az utóbbi időben az egész arcvonalon jelentékenyen megerősödött német ellenállás igen megnehezíti a bolsevisták további előnyömlését — állapítja meg az angol sajtó. A hétfői összefoglalóban tájékozott német katonai körök arra mutatnak rá, hogy az utóbbi napok eseményei azt a benyomást keltik, hogy a keleti arcvonalon a helyzet néhány nap óta nem változott lényegesen.

Az olasz harctéren külön említésre méltó esemény ezen a napon nem történt. A partizánok ellen folytatott harcok újabb eredménnyel jártak a német csapatok számára. A hétfői hadijelentés szerint a triestri térséget a németek megtisztították a bandáktól. Ez a hadművelet nagyobb bandaosztások megsemmisítésével járt. Figyelmet érdemel a hétfői hadijelentésnek az a része, amely az angol tengerpart melletti városok messzehordó harciútjait által való lövetéséről számol be.

Alig fejtettek ki ellenállást a meglepett brit csapatok Kos szigetén

Berlin. (MTL) Az Interinf jelenti. A Dodekaneszos csoportban fekvő Kos szigetet nemrégén brit alakulatok megszállták. Vasárnap több partaszálló német csoport a sziget minden katonailag fontos pontját és berendezését kézrekerítette. A meglepett britek csak néhány helyen fejtettek ki ellenállást, közben azonban súlyos veszteségeket szenvedtek. Kétszáz brit került német fogságba. A brit katonák egyrésze a sziget alig járható hegyeibe menekült. A meglepő támadás folytán jelentős szá-

mány is került a német csapatok kezére, többek között négy darab nehézbombvető repülőgép.

Zürich. (MTL) Mint az Exchange jelenti Csungkingből, a japánok a múlt hét végén Cseklang északi, Kiangszu déli és Anvel déli részén erős tüzérségi előkészítés után és a repülőik támogatásával új támadásokat indítottak a kínai állások ellen. A kínaiak még ellenállnak, de egyes helyeken kénytelenek voltak hátrábbhúzódní. A harcok hevesége állandóan fokozódik.

Minden behatolási kísérletet visszavertek a németek a kubáni hídfőnél

Berlin. (MTL) Az Interinf jelenti. A keleti arcvonal déli szakaszán a kubáni hídfőnél a szovjet kezdetben habozó előrehaladás után, október harmadikán páncélosokkal és gépeitett gyalogsággal hatolt be Taman romjai közé. Onnan a délután folyamán széles arcvonalon megtámadták a német vadászok előőrséinek vonalát. A németek harci erejét azonban nyilvánvalóan lebecsülték, mert ahol csak megkísérelték, hogy behatoljanak egyes páncélosaik bevetésével a németek vonalaiba, ott visszavetették őket és 19 szovjet páncélos közül 13-at megsemmisítettek. — Az Azovi-tengertől északra továbbra is csak helyi harcok voltak. A szovjet most azon van, hogy az előző napok súlyos veszteségeit kiegyenlítsse. A

Dnyeper nyugati partján Dnyepropetrovszktól északra levő szovjet hídfőt körülbelül fele területre nyomtuk össze és eközben sok foglyot ejtettünk és nagy zsákmányt, köztük mindenféle fegyvert szereztünk. A Dnyeper középső szakaszán a szovjet harcokcsikötékek 17 páncélosa átütötte a német vonalat, de a fedezékükben kitartó német gránátosoknak sikerült a harcokcsik nyomában jövő szovjet lövészeket visszavetni. A szovjetlövészek megismételt kísérletét, hogy átkelők hídfőt létesítsenek, mindenütt megfúrtuk. Kíev mindkét oldalán naphosszat elkeseredett harcok folytak. A német főarcvonalakba betört kisebb csoportokat német veszteség nélkül sikerült eltávolítani

Megverték a németek Giraud tábornok marokkói csapatait

Mint a véderő főparancsnoksága jelenti:

Ellenséges repülőkötelékek vasárnap a megszállt nyugati területen fekvő helyiségeket bombázták. Emberéletben veszteségek voltak és a bombázások jelentékeny rombolásokat is okoztak, főként néhány holland város lakott területén. Ellenséges bombázók az elmúlt éjjel Casselt támadták. A károk főként az óváros-

ban jelentékenyek. A lakosság veszteségeket szenvedett. — A légvédelmi erők a támadások alkalmával 44 ellenséges repülőgépet semmisítettek meg. Két további repülőgépet, melyek közül az egyik négymotoros vízi repülőgép volt, az Angliától nyugatra levő tengerrezen lőttünk le. A légifegyvernem hétfőre virradó éjjel Nagybritanniában repülőtereket és egyéb katonai berendezéseket bom-

bázt.

Német messzehordó útjait a múlt éjszaka lőtték a brit partokat és találatokat értek el Ramsgate, Deal, Dover és Folkestone kikötővárosokban.

Berlin. (MTL): Amerikai négymotoros bombázókötékek, melyek hétfőn az északnémet öböl fölé igyekeztek beröpülni, német vadász- és bombázórepülőgépek megtámadták, mielőtt még a német szigetek közelébe értek volna. Heves légi harcban a német vadászok több négymotorost leltek, mire az ellenséges gépek visszafordultak.

Berlin. (MTL): Az Interinf jelenti: Korzika szigetének északi részén az utóbbi napokban csata volt német harci kötelékek és Giraud tábornok marokkói csapatai között. A marokkóiakat olyan alaposan megverték, hogy a legutóbbi 24 óra alatt minden további támadásról le kellett mondani. Nagyobb számú fogoly került német kézre. A marokkói csapatok három nap alatt több mint kétezer embert veszítettek halottakban és sebesültekben.

Zürich. (MTL) Az Exchange Telegraph jelenti Washintonból, hogy a felsőház szerdán titkos ülésre ül össze melyen a hadviselés és a békefelételek kérdéseiről tárgyal. A legutóbbi hetekben a felsőház öt tagja ellátogatott a különböző harcterekre.

Szigorúan megőrzik a németek Róma nyiltváros jellegét

Zürich. (MTL): A Svájci Távirati Iroda a következőket jelenti Rómából: Ugy látszik, hogy a német parancsnokság Rómát kiváltságos bánásmódban részesíti és arra törekszik, hogy megtartsa a város nyiltváros jellegét, mert elkerülni, hogy csapatokat vonjon össze Rómában. Az újságok két oldalas terjedelemben rendszeresen megjelennek. Míg az északolasz sajtó elkerül minden politikai állásfoglalást és csupán a tények közlésére szorítkozik, a római lapok inkább olyan magatartást tanúsítanak, amely kedvező a fasiszta köztársaság számára.

Umberto trónörökös elmondja Rómából való menekülésének történetét

Zürich. (MTL) Az Exchange Telegraph jelenti Nápolyból: Umberto olasz trónörökös Potenzába érkezett hogy onnan meglátogassa a megszállt délolaszországi városokat. Rómából való meneküléséről a trónörökös így nyilatkozott:

— Szeptember 7-én Rómába mentem, ahol halottam, hogy a németek éppen a város megszállására készülnek. Szeptember 8-án hallottuk a város széle felől a német ágyukat. A király elhatározta, hogy kötelességét a németek által meg nem szállott területről fogja teljesíteni, ezért kora hajnalban elhagytuk Rómát. Velünk volt a királyné és Badoglio tábornagy. Áthaladtunk a német vonalon anélkül, hogy az őrszemek feltartó-

Valószínűen most számolnak be tapasztalataikról.

Genf. (MTL) A Német TI jelenti: Washingtonból jelentik, hogy Roosevelt elnök hétfőn fogadta Gromyko új washingtoni szovjet nagykövetet, aki átnyújtotta megbízólevelét. A nagykövet kijelentette, hogy a szovjet kormány teljes bizalommal viselkedik amerikai szövetségese iránt és meggyőződése, hogy a kölcsönös barátságot nemcsak a háború alatt tartják meg, hanem a háború után még erősebbé teszik.

Lisszabon. (MTL) Az angol hírszolgálat jelentése szerint N. Kárrimann, az Egyesült Államok újonnan kinevezett moszkvai nagykövete hétfőn Londonba érkezett.

Milano. (MTL) A Német Távirati Iroda jelenti: Pavolini, a köztársasági fasiszta párt főtitkára a római rádió szerint a köztársasági fasiszta Olaszország belpolitikájáról kijelentette, hogy a fasiszta igazságszolgáltatás az árulókkal szemben szigorú, de igazságos lesz. A vétkeseket külön bíróság elé állítják. Akik a Badoglio-kormány 45 napja alatt a fasisztákkal erőszakoskodtak, azok nem számíthatnak elnézésre. A párt főteendőjének mondotta, hogy az olasz népet nemzeti egységgé kövacsolja, amely a veszély idején az ország zászloja köré sorakozik.

tattak volna. A továbbiakban még elmondotta, hogy amikor a szövetségeseeknek sikerült partaszállani Szicíliában, Róma tudatában volt annak hogy Olaszország elvesztette a háborút.

Cambello őrnagy, a trónörökös szárnysegéde kijelentette, hogy azt hiszi, a német őrszemek nem ismerték fel a királyt és a királynét. Nyilván azt hitték, hogy magasarangu tisztokról van szó, akik az arcvonalra aietnek. Szeptember 8-án folytattak útjukat és végül elérték a kikötőbe, ahol már várt rájuk egy olasz motoros torpedónaszád, amellyel 14 óra alatt értek el egy másik nagyobb kikötő-

Munkaszolgálatra bevonultak hadisegélyét október hó 7-én fizeti a városi adóhivatal

Tudomására hozom az érdekelteknek, hogy a városi adóhivatal a munkaszolgálatra bevonultak hadisegélyét az október 6-i nemzeti ünnepre való tekintettel október 7-én délután 4 órától kezdődőleg fizeti és pedig 1-től 200-ig terjedő sorszám alatt nyilvántartottakat az adóhivatali pénztárban (Városháza, földszint 10. sz. szoba), míg a 201—400 között főrezekönyvezett hadisegélyeket a városi főpénztár földszint 1. számú helyiségében.

Nagyvárad, 1943. október 4.

Városi adóhivatal.

Győr példája a háborús oktatásban

Nagy gondot okoz nemcsak tanügyi köröknek, hanem a szülőknek is az iskola szüntelése a háborús körülmények miatt. Hogy a gyermekek minél kevesebbet mulasszanak, Győrött a bencés tanárok városrészenként kisebb csoportokban összegyűjtik diákjaikat és külön foglalkoznak velük, hogy valamiképpen pótolják az iskola hiányát. Bárcsak követésre találna sokféle a nemes példa. Ugy értesülünk, hogy városunkban is egyik-másik lelkes tanár hasonlóképpen cselekszik.

Újabb intézkedés a légoltalmi elsötétítésre

Tudomására hozom a városi közönségnek, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter 167.901/eln. 35—1943. szám alatt a légoltalmi elsötétítés tárgyában a következőképpen rendelkezett:

Folyó évi október hó 4-től kezdődően az elsötétítést az ország egész területén 20 órakor kell végrehajtani.

Az elsötétítés hajnali 4 óráig tart. A fenti rendelkezés nem vonatkozik a közforgalmu vasutakra. A vasúti járművek belső világítására vonatkozóan az elsötétítés a sötétség beálltakor (lámpagyújtáskor) kezdődik és napkelteig (a lámpák eloltásáig) tart.

A városok és községek közvilágítására, valamint a járművek elsötétítésére vonatkozóan a folyó évi március hó 23-án kiadott és a Budapesti Közlöny folyó évi 69. számában közzétett 163.163/eln. 35—1943. számú rendelet (3) és (4) bekezdései érvényben maradnak, azzal a változtatással, hogy ezeknek a fényeknek az elsötétítése 21 órakor kezdődik.

Ha a légvédelmi riadót az elsötétítés időpontja előtt rendelnék el, a teljes elsötétítést azonnal végre kell hajtani. A közúti forgalomban résztvevő járművek vezetői ilyen esetben az idevonatkozó rendelkezések szerint kötelesek eljárni.

A jelen rendelet a 88.002/eln. lgy. 1939. H. M. számú rendelet 17. §-ában foglalt büntető rendelkezéseket nem érinti.

Ezen rendelet folyó évi október hó 4-én lép hatályba. Hatálybalépésével az ugyanezen tárgyban 1943. évi szeptember hó 6-án kelt és a Budapesti Közlöny 1943. évi 203. számában közzétett 167.600/eln. 35—1943. H. M. számú rendelet hatályát veszti.

Nagyvárad, 1943. október 2-án.

Dr. Soós István s. k. polgármester.

A Katolikus Nagygyűlés második nyilvános ülése

Az Országos Katolikus Nagygyűlés II. nyilvános ülése hétfőn délután volt a székesfővárosi Vigadó nagytermében. Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás nyitotta meg, majd Holló István vasmunkás tartott előadást a szociális igazságségről. Beszédében kifejtette, hogy a töke és a munka ellentéte onnan származott, hogy nem tartották meg a krisztusi törvényt a kettő viszonyában. Szólt továbbá a hivatásrendiségről, melynek főterekvése, hogy az állam kezéből a gazdasági irányítást a foglalkozási ágak szerint összeállított hivatásrendeknek juttassa.

Utána Szabó Gyula Heves vármegye alispánja szólott a házasság nagy kérdéseiről. Az egyház áldásos tevékenységet fejtett ki, amelyet a házasság terén végez a társadalom és az egyén szempontjából. A társadalom leghasznosabb tagjai azok közül kerülnek ki nagyobb részben, akik meg-

elégedett boldogságban élnek a tiszta, hűséges és áldott családi életet. Majd a magyar állam intézkedéseit ismertette, amelyet a gyermek érdekében kifejt. Továbbá a vallás nagy szerepéről szólt a gyermeknevelés terén, amelynek alapján joggal kíván az egyház beavatkozását a közoktatásügyi politikába.

Palos Bernardin tankerületi főigazgató a szellem és erkölcs elsőbbségéről szólt. Beszédében hangsúlyozta, hogy a vallás szabadságához, egyházunk tevékenységének függetlenségéhez minden áldozat árán ragaszkodnunk kell.

Végül Markos Olivér államtitkár beszélt a nemzetiségek és különböző felekezetek közötti együtt működésről.

A II. nyilvános gyűlés Serédi Jusztinián zárószavaival és a nemzeti Himmusszal fejeződött be.

Felhívás a nagyváradi leventékhez!

Az október 6-iki ünnepségekbe a többi ifjúsági, illetve sportegyesületekkel karöltve a nagyváradi Leventeegyesület is bekapcsolódik.

A városi Leventeparancsnoksággal egyetértve, nyomatékosan felhívom a leventeparancsnokok, oktatók és az összes leventék figyelmét arra, hogy az október 6-án, 9 órakor kezdődő istentiszteleten az olasz- (Barátok) templomban jelenjenek meg (katolikusok). Onnan fél 10 órakor testü-

leteleg vonulunk a Székesszegyház elé, mert a kegyeleti staféta oda fut be a Szent László-szobor megkoszorúzására. A terv szerint a Leventeegyesület két csapatot állít a stafétába. A Szent László-szobor előtt a befutás után kegyeleti ünnepély lesz, majd onnan az erzsébetligeti pályára vonulnak, ahol az ország legjobb atlétáinak sportszámjai kezdődnek.

A Leventeegyesület Elnöksége.

Nagy kedvezményeket kapnak az ujoncnak bevonuló kiváló leventék

A honvédelmi miniszter rendelete a „Honvéd-próba” jelvény viseléséről és a kedvezményekről

A Levente Hírközpont jelenti: Az idei októberi bevonulásoknál az ujoncok életében fontos újítást vezetett be a honvédelmi miniszter. A leventesegrből kikerült, katonai kiképzésére bevonuló ujoncok közül azoknak, akik levente-életük alatt a „Honvéd-próbát” jól, vagy kiválóan kiállították — igen jelentős kedvezményeket biztosítanak már ujonckiképzésük elején.

A levanték, kiképzésük kilenc éve alatt több próbán esnek át, ezek közül az utolsó az ugynevezett „Honvéd-próba”, amely a katonakorba lépő levante „ujoncképességét” bizonyítja. A nagy felkészültséget megkívánó próbát „megfelelő”, „jó”, és „kiváló” eredménnyel.

A Honvédségi Közlöny szeptember 15-iki számában megjelent 134.662/eln. 40-e.—1943. számú honvédelmi miniszteri körrendelet intézkedik a honvéd próba-jelvény viseléséről a tényleges katonai szolgálat alatt és a kedvezményekben való részesítéséről. A honvéd levantepróbát sikeres kiállásért kapott jelvényt az ifjú a tényleges katonai szolgálat alatt is viselheti, a zubbony bal felső szeb rúcsa közepén, a vitési jelvény alatt.

A honvéd levantepróbát „jó” eredménnyel kiállott ifjú, a tényleges ka-

tonai szolgálat alatt a következő kedvezményekben részesül:

a) jobb ruházattal való ellátás,
b) az ujonckiképzés alatt kijárás engedélyezése.

c) szolgálatmentes időben könnyítés,
d) terheesebb, vagy alárendeltebb szolgálati munkák (pl. tisztogatás, kincstári javak raktározása) alól mentesítés.

A honvéd levantepróbát „kiváló” eredménnyel kiállott ifjú, a fentiekben megállapított kedvezményeken felül még a következő kedvezményekben részesülhet:

a) Bemutatás után igen jó karban levő egyenruhában 1 heti szabadság.

b) a takarodón túl való kimaradásnak engedélyezése már az ujonckiképzés első heteiben.

c) már az ujonckiképzés első hetében 24—36 óráig eltávozás engedélyezése abba a községbe (városba), ahol az ujonc levantepróbakötelezettségének legutóbb eléget tett.

E kedvezmények engedélyezését csak a kedvezményekre egyébként jogosultnak kifogás alá eső magatartása miatt, vagy szolgálati érdekből lehet mellőzni.

A csapatokhoz tényleges katonai szolgálatra bevonuló levantepróba-jelvényre való jogosultságát a bemutatás utáni napokban az alsztálynál kell ellenőriz-

ni és osztály (önálló osztály) napiparancsban névszerint kihirdetni. A honvéd levantepróbát „kiváló” eredményen kiállott ujoncoknak az osztályparancsnok — a rendelet szerint — nyilvánosan, ünnepélyes formák között, rövid beszéd kíséretében hirdesse ki a kedvezményeket a helyszínen engedélyezése után a szabadságokat, eltávozásokat. A „jó” eredménnyel próbázotknál ugyanezt az alsztály parancsnokok végézzék.

Az eredményes levantepróba, katonai előképzés sikere, kézzelfogható eredménye, ha minél több levante állja ki „jó” és „kiválóan” a „Honvéd-próbát” és részesül ezekben a jelentős kedvezményekben, amelyek az ujonc egész életét megváltoztatják. (LHK.)

Háromhónapi fogházat kapott sikkasztásért

Nagyvárad, október 5. Ma délelőtti csalásért és sikkasztásért többszörösen büntetett egyén állott a nagyváradi törvényszék előtt. Bartalis István marosvásárhelyi lakos a felszabadulása óta szinte alig volt szabadlábon. Csatlásért előbb hat, majd nyolc és 11 hónapi börtönt ült, a közbeeső időt pedig vizsgálati fogságokban töltötte el. Mult év januárjában 3 autó burgonyára vitt fel eléget egy nagyváradi lakos. tól s azt „elfelejtette” leszállítani. A bíróság az ítéletben kifejezésre juttatta az enyhítő körülményeket és sikkasztás vétsége miatt 3 hónapi fogházzal sújtotta. Az ítélet jogerős.

Egyhónapi fogházat kapott egy szatmári család

Nagyvárad, október 5. Ma délelőtti került tárgyalásra Margetech Miklós 1942. januárjában több nagyváradi lakoshoz beállított, ott városi tisztviselőnek adta ki magát és zsidó családoknál származási adatokat, keresztényeknél pedig nyugdíj és más efféle adatokat írt fel, költségekre és iratbeszerzés címén pénzt szedett föl, majd aláírást kért, amelyet a gyanútlan polgárok egy erdélyi könyvkiadó rendelőlappjaira írtak. A tárgyalás folyamán Nagy Zsigmond és Schwartz Hermann tanuk terhelően esküdtek s így bebonyonyítva lévén a vád tárgya, a bíróság a vádlottat kétfélekorrekcionálzált család vétsége miatt egyhónapi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

Nagyvárad thj. város adóhivatala.

Árverési hirdetés

Alulírott városi végrehajtó közhírré teszem, hogy a köztartozások fejében lefoglalt ingóságokra az 1925 évi 600 P. M. rendelet 67—69. szakasza alapján az első árverést 1943. október 12-én, a másodikat október 23-án a városi közkiraltárban (Thaly K.-u. 2.) kitűzöm.

ÁRVERÉSI FELTÉTELEK:

1. Az első árverésen az egyes ingóságok csak az esetben kerülnek eladásra, ha az árverezők a becsérték háromnegyed része erejéig tesznek vételi ajánlatot.

2. A második árverésen azonban az ingóság becsértékre való tekintet nélkül, a legnagyobb vételi ajánlatot tevő birtokába megy át.

3. Az árverés megtartása, vagy megkísérlése esetén a behajtási illeték 8 százalék.

Nagyvárad, 1943. szeptember 25.

4. A vételirat azonnal és készpénzben kell kifizetni.

A kiadmány hitelül Molnár kiadó. Mester Mihály, végrehajtó.

Uzen az otthon!

„Az új borból hagyjatek nekünk is” — írják a fronteál honvédeink

Nagyvárad, október 5. Néhány napos szünet után ismét megindult munkra a tábori posta. Természetesen mindig örömmel látjuk napi postáink között a zöldszínű táborilapokat és készséggel továbbítjuk továbbra is az otthon és a front üzeneteit.

Mai postánkat Marjalaky Sztupka Tibor zászlós (Z. 683) két lapjával kezdjük. Tibor haraunk és bajtársunk a következőket üzeni:

Csilli Tibor zászlós Székelyhid. Lapodat megkaptam; mindnyájan örülünk, hogy most már teljesen jól érzed magad. A törlesztésről gondoskodunk.

Lakatos Lászlónak Székelyhid. Lakám, mi van veled? Leszereltél-e már? Nagyon hiányoznak kedves lapjaid.

Ifj. Szecsey Károlynak Székelyhid. Örültem lapodnak. Bő szüretet kívánok — s nagy csizmát. Az új borból hagyjatek nekünk is.

Balogh Lajosnak Székelyhid. Szeretettel üdvözöllek k. családdal együtt. Irhatnál néha egy-egy lapot. Varga Zoltánnak Székelyhid. Remélem Zolikám azóta megint helyrejöttél. Olgival s a kis Évával együtt sokszor csókollak benneteket.

Ramosán Gizellának Nagyvárad. Köszönöm a kedves lapokat s honvédek nevében köszönöm az imádságot is.

Bl. Máriának Nagyvárad. Meglepett az üdvözet, de azért jól esett.

Kussy Leó t. honvéd (Z. 333) üzeni feleségének, kisleányának, szüleinek, felesége szüleinek Székelyhida és Diószegre, hogy jól van, ne aggódjanak érte, mindennap ír szeretettel csokolja mindnyájukat. Üdvözl és jó munkálkodást kíván a gróf Stubenberg uradalom tisztikarának Székelyhida.

Hajdu József t. honvéd (Z. 333) üzeni szüleinek, testvéreinek Székelyhida és Bokor Imre és családjának Debrecenbe, Barna-u. 2/c számra, hogy jól van, ne aggódjanak érte. Gyakran ír, üdvözl és csokolja őket.

Tóth Antal honvéd (K. 766) üzeni szüleinek, hogy egészséges és jó egészséget kíván szüleinek és rokonainak. Üdvözlét küldi váradai ismerős leányoknak, kéri szerenczenek örömet levelükkel és irjanak tábori számára.

Erdei József, Illés József és Szóke Sándor honvédek (Tp. F. 749) üzenik, hogy miután ők mindannyian délerdélyiek s ilyenfomán az ottani leányokkal nem levelezhetnek, írják meg a nagyváradai leányok címeiket, hogy velük levelezhessenek. Nagy szórakozás ez a harctéri szolgálattétel közben.

Németh Kálmán honv. (Tp. K. 889) üzeni feleségének, kedves szüleinek, édesanyjának külön, hogy

jól van, sokat gondol szeretettel mindnyájukra. Kéri, ne aggódjanak miatta. Sok csókot küld hűséges kis feleségének, szüleinek, sógoróját és sógorait is szeretettel üdvözl. A Carmen-cipőgyárba üzeni Kállay Béla üzletvezetőnek és a kollégáknak, hogy jó mulatást kíván valamennyiüknek. Irja, hogy jó volna már egy kis kirakatrendezésben részt venni és a kollégákkal ismét együtt dolgozni.

Baga Annus hadiüzemi munkásnő üzenetét közöljük, aki Vinai Sándor örvetőnek üzeni (Tp. K. 766), hogy üdvözlétét a Magyar lapok hasábjain

át megkapta. Jól van, nincs semmi baja és neki is sok szerecsét és jó egészséget kíván. Üdvözl Orosz Sándor tizedest, Orosz László honvédet és Butyán István honvédet, s kéri, hogy irjanak sokat.

Buzás Zoltánné üzeni férjének (K. 641) a következőket: „Ezton szeretnék megemlékezni és imádkozó szeretettel gondolok Reád házasságunk évfordulója alkalmával. „Küzdelem után győzelem lesz” és a jó Istenünk segítségével jövőre már együtt ünnepeljünk meg az évfordulót. Levelédet várva imádkozó szeretettel csókol feleséged, Zsuzsika.”

Nem fogadta el a város vezetősége Szabó János törvényhatósági bizottsági tag lemondását

Dr Hlatky Endre főispán nyilatkozata a lemondásról

(Nagyvárad.) Lapunk tegnapi számában minden kommentár nélkül leközöltük azt a sajnálatos eseményt, hogy Szabó János képviselő, az NMM elnöke, a város törvényhatósági bizottságában elfoglalt tisztségeiről lemondott. A lemondás indokait Szabó János levélben jelentette be a városi főispánnak, melyre hétfőn dr Hlatky Endre főispán a következő nyilatkozatot adta lapunk részére:

Szabó János országgyűlési képviselő értesítette a város vezetőségét arról, hogy tulságos elfoglaltsága miatt nem vehet részt a városi bizottságok munkájában.

rosi bizottságok munkájában.

A város vezetősége méltányolja ugyan Szabó János nagy elfoglaltságát, de közreműködéséről nem mondhat le. Felhívta tehát az ő figyelmét arra, hogy a Nemzeti Munkaközpont még egy tagjának a törvényhatósági bizottságba leendő kinevezése iránt már megtörtént az előterjesztés. Ez lényegesen meg fogja könnyíteni az ő várospolitikai munkáját.

Szabó János ezt a közlést megnyugvással vette tudomásul és elállt a lemondástól.

Az utolsó jezsuiták Váradon

A jezsuitákat Báthori István és Kristóf telepítette meg Váradon, nekik adván sz. Egyed egyházát s a körülötte levő telket, melyen már az 1692-ben rendház is állott, de mindkettő az ostrom alatt romba dől.

A jezsuiták azonban nem hagyták sokáig romokban heverni az ősi hajlékot, hanem részben jöttevők segítségével helyreállították s már Benkovich Ágoston püspök, amint a török dúlás után elfoglalta püspöki székét, elrendelte, hogy Jánosd pusztja jövedelmének a negyed részét megkapják, 1699-ben pedig hatezer forint tőkét tett le két jezsuita atya tartására, akik mint írja, „Váradon az ifjúságot a jó erkölcsökre és a tudományokra taníták”.

A helyreállítás munkája annyira haladt, hogy szent Egyed templomából 1703-ban már csak a padok hiányoztak, amikről azután Bihar vármegye gondoskodott. Bercsényi kurucok azonban 1703 augusztus 6. virradóra megépték a várost és különösen Olaszit pusztították.

A jezsuiták a várba menekültek és csak a ezatmári békekötés után kezdhették meg hivatásuk gyakorlását, mely a lelkek gondozásában és az ifjúság nevelésében állott.

Templomuk ugyanaz volt, amely ma a görög katolikus papnevelővel van kapcsolatban s itt végeztek, amint följegyzéseink igazolják, valóban eleven lelkipásztori munkát, teljesítve másik hivatásukat is, az ifjú magyarság nevelését.

Várad katolikus híveinek kimondhatatlan kárára azonban nem folytathatták áldásos munkájukat sokáig, mert 1773 július 21. XIV. Kelemen pápa a rendet feloszlatta.

A püspökségi könyvtárban folszínre került a rend 1772-ben kiadott névtára, amelyből megtudjuk, hogy a fölroslatáskor kik voltak az utolsó jezsuiták Váradon? Ebből tudjuk meg azt, hogy a házban, mely nem volt collégium, hanem csak residentia, 1772-ben hét jezsuita atya, egy magister és két segítő testvér volt, akik a szerencsétlen fölroslató renddel hontalanokká váltak és kénytelenek voltak Váradról távozni. A házfőnök és a templom gondnoka Vajkovic Imre atya volt. Licsi András atya tanította az ékezsólast és a költészetet s előjárója volt a deákok congregatiójának. Bójtai Antal atya volt a vasárnapi magyar szónok, az apácák lelkiatyja; ifj. Kovács Ferenc atya a kezdők tanítója és hitoktatója; Finázi

Uzen a front!

Ignác atya az ünnepei és nagybójtai szónok, a német ajkúak hitoktatója és a rabok lelkiatyja; Ebergényi József atya magyar és román missziós szónok és házi lelkiatyja; Winckler József atya volt a magyar ifjúság hitoktatója és magyar és román missziós szónok; Schauer Ferenc a latin nyelv tanítója. Volt a házban még két segítőtestvér: az egyik a gyógyszerért és a betegszobát gondozta, a másik pedig a sekrestyét és az ebédlőt.

A jezsuitársasági atyák, sajnos, akkor sem jöttek vissza Váradra, amikor a veszedelem már elmúlt! Ami még nagyobb baj, az hogy a mai kis Magyarországon Egerben, Kolozsváron, Kőszegen, Győrött, Sopronban, Ungváron, Székesfehérváron, Komáromban, Gyöngyöcön, Nagybányán, Rozsnyón, Esztergomban, Székelyudvarhelyen sem nyíltak meg házaik, kimondhatatlan kárára annak az ügynek, amelynek istápolására Benkovich váradai püspök vissza-telepítette őket.

Kerekgyártó.

Megkoszorúzzák az aradiak Nagy Sándor emléktábláját

(Nagyvárad.) Mint értesülünk, az október 6-i ünnepségek alkalmával a székesegyházi gyázmise után, az Aradról Nagyváradra menekült aradiak koszorút helyeznek Nagy Sándor 48-as tábornok emlékművére. Az aradiak szeretettel felkérnek mindenkit, hogy az ünnepélyes emlékmű felkoszorúzásra minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Hírek az evangélikus ünnepi hétről

Már beszámoltunk az evangélikus egyház ünnepi hetéről, amely az október 3-iki gyülekezeti nappal vette kezdetét. Október 4-én, hétfőn este megkezdődtek az evangélicációs hét sorozatos előadásai, melyeket hétfőtől vasárnapig minden este fél 7 órakor a templomban vitéz Sréter Ferenc budavári lelkész tart a súlyos megpróbáltatások közt élő mai ember legégetőbb kérdéseiről a nagy válságból kivezető egyetlen bitos útról. Az evangélicációs hét alkalmain kívül október 6-án, nemzeti gyásznapon d. e. 10 órakor is lesz az evangélikus templomban istentisztelet, melyen szintén vitéz Sréter Ferenc lelkész tolmácsolja Isten üzenetét.

Az üzleti zárórara vonatkozó közlemény helyreigazítása

A Magyar Lapok f. hó 2-iki számában az üzleti záróra módosítására vonatkozólag kezelési tévedés következtében megjelent hirdetésménnyel szemben mihez tartás végett közlöm az érdekeltekkel, hogy az üzletek zárójára vonatkozólag a mai napon is az 1942. október 17-ikén kiadott 32805-942. számú rendelkezésem van érvényben, amely szerint:

- 1. Elelmiszert, illetve tulnyomólag elelmiszert árusító üzletek október hó 1-től április 30-ig reggel 7-től 18 óráig és délután 15-től 18 óra 30 percig tartathatók nyitva.
2. Egyéb nyíltarúsítási üzletek reggel 8-tól 13 óráig és délután 14.30-tól 17 óra 30 percig tartathatók nyitva. Dr Soós István polgármester.

Élkezni és szórakozni jöjjen a Mátyás Étterembe. Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon 18-50. Izletes konyha. Kitűnő italok. Tíztoiselői ebéd P 2'10. Ettermünk minden hétfőn zárva.

Ünnepséget rendezett az NMK Érmihályfalván

Ermihályfalván a „Magyar Egység” jegyében találkozott a munkásság

Ermihályfalva. Vasárnap figyelemreméltó társadalmi esemény színhelye volt Ermihályfalva iparosotthona.

A nagyváradi Nemzeti Munkaközpont műkedvelő előadását nagyjelentőségű magyar megnyilvánulással avatva az a körülmény, hogy Szabó János építőmunkás, országgyűlési képviselő, a NMK elnöke és Soltész Kálmán, a nemzetvédelmi kereszties szervezet biharmegyei elnöke kivül, a vitézi széklet vitéz Papp Sándor és Bodó Alheri tűzharcos tiszt, valamint Tolnai János tűzharcos képviselték.

Az Iparosotthon nagy helyiségét zeufolóság megtöltő közönség sorában ott voltak dr. Fráter Jenő főszolgabíró, Kotormán István áll. polg. iskolai igazgató és Sass Kálmán ref. lelkesül az élükön a közönség társadalmi életének irányítói és Ermihályfalva magyar társadalmának minden rétege.

Az előadás kezdete előtt a NMK ermihályfalvai szervezetének t. b. elnöke, Fekete Károly üdvözölte a közönséget és a nagyváradi vendégeket. A Himnusz elhangzása után, Soltész Kálmán, mint a társadalmi egyesületek Nemzeti Együttműködésének nagyváradi és biharmegyei ügyvezetője, megnyitotta szavaiban utalt arra, hogy ezen a vasárnapon nem Nagyvárad munkássága jött el Ermihályfalva munkásságához, a Nemzetvédelmi Keresztesek elnöke a nemzetvédelmi keresztiesekhez, a vitézi székletartó az ermihályfalvi vitézek meglátogatására, vagy a tűzharcos hajléki találkozóra, hanem Nagyvárad egységes magyar társadalmához, hogy abban a tudatossá tegye az egység szellemét, ráchessze az egység, a magyar közösségi érzés életbevágó fontosságára.

Szabó János országgy. képviselő, NMK elnök tömör, magával ragadó beszédében jelölte meg a munkásság helyét a magyar egységben és célkitűzéseit az egység építéséhez. Majd rátért a jelenlegi világháború okaira, amiért nem lehet felelőssé tenni a kormányzást, mert a magyar nemzet nem akarta ezt a háborút, erre az ország ellenségei rákényszerítették. Beszédében rámutatott arra, hogy ma a nemzetnek kétféle eshetősége van, vagy állunk, vagy bukunk. De a magyar nemzetnek állania kell és állani is fog, fejezte be a nagy közönség tüntető tapsvihara között beszédét Szabó János.

Ezután a felszabadulás előtti szomorú idő emlékeit felelevenítő Bu-

karesti kaland készítette állandó te-
szésnyilvánításra a hallgatóságot.

Az utolsó felvonás előtti szünetben Kotormán István áll. polg. iskolai igazgató tartott nagyhatású beszédet a magyar munkásság nemzet-

építő munkájáról.

Záró beszédet Nagy István, a NMK titkár tartott és megköszönte úgy az ermihályfalvai főszolgabírónak, dr. Fráter Jenőnek, hogy lehetővé tette azt, hogy ezt a nagyszerűen sikerült előadást meg lehetett tartani, valamint Ermihályfalva lelkes magyar társadalmának, hogy olyan magyaros testvéri szeretettel fogadták a váradi NMK vezetőket és műkedvelőket. Az előadás a vitéz Marlon Béla orsz. alapító NMK elnök szerzeményének, a NMK indulónak hangjai mellett ért véget.

Harc a takarmányhiány ellen

A szárazság miatt idén kevés szálastakarmány termelt az egész országban, de különösen az Alföldön. A közellátás szempontjából rendkívül fontos az állatállomány megfelelő átteleltetése. A földművelésügyi minisztérium ezért felhívja a gazdákat arra, hogy a szálastakarmányok pótlására használják fel azokat az anyagokat is, amelyek rendes körülmények között a takarmányozás szempontjából veszendőbe mennek. A takarmányilókban, a besavanyított takarmány készítésére szolgáló vermekben, zsombolyai kazlakban a répalével, a kicsépeelt napraforgótányér, a szártéppével feltépett, vagy szecekázott kukoricaszár jól felhasználható. A kukoricaszár, ha répaléjellel, vagy más lédús takarmánnyal nem keverhetjük, akkor vízzel öntözük meg, így a kukoricaszár is erjeszhető, besavanyítható. A répalévelet ne hagyjuk kint a földeken és a napraforgótányérért cséplés után, akkor gyűjtjük össze. A takarmánykészleteket beszárazással, takarékosan etessük, mert azoknak újig elegendőnek kell lenniük. Ne csak a tavaszi szalmákat takarmányozzuk fel, hanem szükség esetén az őszi szalmákat is. Ezért takarékoskodni kell az alomszalmával, helyette falevelet is használhatunk almazásra. Az a gazda, akinek erdeje van, gyűjtse a falombot, az erdőbirtokosok pedig adjanak engedélyt a gazdáknak

a falomb gyűjtésére.

Különösen nagy gonddal takarítsák be a gazdák a kukoricaszárakat. A szárát törés után mindjárt le kell vágni, kévekbe kötni, kupokba állogatva szarítani és még az őszi eső beállta előtt pajtákba hordani, vagy pedig kazlakba rakni. Az októberben vágott és rendszeren betakarított szár a gyengébb minőségű réti ezénával egyenlő értékű takarmány. A novemberben betakarított kukoricaszár már csak szalmát ér, decemberben és még később pedig olyan sokat veszít értékéből a kint hagyott szár, hogy akkor már csak tűzre való. Ne késlekedjen tehát senki, hanem idejében takarítsa be a kukoricaszárakat. Ez különösen az idén fontos, mert a kukorica levele, tehát takarmányozási szempontból legértékesebb része, a legtöbb helyen máris száraz, könnyen törrik, a szél és eső sok kárt tehet benne.

A kukoricaszár helyes betakarításáról és felhasználásáról készített ismeretterjesztő film bemutatása most folyik és a film október végéig eljut minden keskeny útközöképszínházába. Minél többen nézzék meg a filmet és látottakat szíveleljék meg a gazdák.

Rendelet jelent meg, amely lehetővé teszi az erdei legeltetést és makkoltatást. A gazdák jelentkezzenek az erdőbirtokosoknál és használják ki ezt a lehetőséget is.

Két mérnök és egy ügyvédjelölt gyümölcs- és zöldségkonzerváló üzemet létesített Désen

A magyar életrealitásnak és ötletességnek adta példáját három szolnoki dobokai fiatal magyar: Balla Pál és Póti Géza mérnökök, valamint dr. Dobolyi Sándor ügyvédjelölt. Már a román uralom utolsó éveiben az a gondolat foglalkoztatta őket, hogy miképpen lehetne a magyardécsi gazdák gyümölcstermésének értékesítési lehetőségeit minél jobban biztosítani. A sok felvetődő ötlet közül leghelyesebbnek találták egy gyümölcs- és zöldségkonzerváló üzem felállítását. A visszaesés után

egyikük a Weisz Manfréd-gyár konzervüzemében talált alkalmazásra, ahol elcsajátította a konzervgyártás ismereteit. Tanulmányi idejének végétől hazament Dése, ahol hozzáfogott társaival együtt tervük valóra váltásához. Megalkították a „Szamos” korlátolt felelősségű társaságot s miután megfelelő anyagi lehetőségeik nem voltak, a földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltségéhez fordultak támogatásért. Sikertült is megfelelő megoldást találni tervük megvalósítására.

A földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltsége nagy megértéssel kapta fel a dési fiatalok ötletét és az EMGE. közbejöttével 150 ezer pengővel támogatta a gyümölcs- és zöldségkonzerváló üzem felállítását. A vállalat máris szépen dolgozik. Egyelőre félkészgyártmányokat, mint pl. almavélőt, pulpot állítanak elő, de a gépek felszerelési sorrendjében a konzerváló üzem gyártási köre egyre nagyobbarányú lesz. A konzerváló üzem felállításával egyrészt igen jó megoldáshoz jutott a magyardécsi gazdák régi kívánsága: szorgalmas munkájuk eredményét, a gyö-

Halló! Halló!

A Magy. Kir. osztálysorsjegyek húzása október 16 án kezdődik. Vegye meg vagy váltsa ki szerencsés számu sorsjegyet

Vekerdy Kálmán

Magy. Kir. osztálysorsjegy fő-
árusítónál, Nagyvárad, Nagy
Sándor-u. 11. Telefon 38-33

mölcsöt jó áron tudják értékesíteni. — másrészt örömmel üdvözölhetjük a ke-
resztény magyar vállalkozási szellem
újabb bizonyítékát.

Kötelesek a földbirtokosok az újonnan felvett alkalmazottak tiz százalékát hadiárvak közül alkalmazni

A Magyar Tudósító jelenti: A földművelésügyi miniszter leiratot intézett valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez. A leiratban közli a miniszter, hogy az 500 kat. hoidnál nagyobb mezőgazdasági birtokok tulajdonosai vagy bérlői új felvételeknél az újonnan felvett állandó alkalmazottaknak és családoknak tiz százalékát, hadirokkantak, hadiözvegyek, illetve hadiárvak közül kötelesek alkalmazni. végből az illetékes gazdasági munkaközvetítő hivatalhoz kell fordulniok és a nyilvántartásba felvett hadigondozottak és hadirokkantak közül az alkalmazási hely betöltésére alkalmas személy kijelölését kell kérniök. Ha a hadigondozott felvétele a munkaközvetítő hivatal utján nem sikerül erről a tényről a hivatal a gazdaságnak írásos igazolást ad. A miniszter kötelezi a törvényhatóság első tisztviselőit, hogy a földbirtokosokat tudakozódási kötelezett-ségükre figyelmeztessék és amennyiben a rendelkezést nem tartják be, az ellene vétőket pénzbírsággal büntessék. Fontos a gazdaságok figyelmeztetése a eselőd „szólitás” ideje előtt az alkalmaztatás szempontjából nemcsak az első, hanem a jelenlegi világháború hadirokkantjai és hadigondozottjai jönnek tekintetbe.

Öngyilkosságot kísérelt meg egy nagyváradi nő

(Nagyvárad.) Hétfőn délben 12 óra tájban a Szent László-téri kis hidon közlekedő közönség arra lett figyelmes, hogy egy idősebb nő a vas-korlátlan keresztül mászik és a Körösbe akarja vetni magát. A járőrök megragadták az öngyilkos-jelöltet és némi tusakodás után sikerült visszahuzni a hidra. Közben nagy tumultus támadt és a feltűnően ideges nő mindenáron ragaszkodott előbbi szándékához, de ebben természetesen a körülállók megakadályozták. Közben megjelent az örszemes rendőr, aki igazoltatta az öngyilkos-jelöltet. Kiderült, hogy Klein Lipótné nagyváradi, Tompa Mihály-utca 55. szám alatti lakos, aki pillanatnyi elkeseredésében határozta el magát tette. A tulideges nőt később lakására kísérték.

Gazdák figyelmébe!

Hüvelyesforgalmi és Vetőmagforgalmi
Központok megbízása folytán

Hüvelyes terményt és Vetőmagvakat

vásárol a HANGYA kirendeltsége, mint helyi kereskedő.
Kapisztrán János-tér 22.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12—27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekkzámlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Lapunk legközelebbi száma az október 6-iki gyásznap miatt, esztörtökön, a rendes időben jelenik meg.

MEGHALT DR. NISZLER TEODOR,
PANNONHALMI PERJEL. Dr. Niszler Teodor pannonhalmi főmonostori perjel, m. kir. kormányfőtanácsos, 56 éves korában elhunyt. A megboldogult Pápán kezdte tanári működését, majd Esztergomban tanárkodott, később a pannonhalmi főmonostor anyagi gondjainak volt viselője. 1918-tól 1924-ig Győrszentivánban volt plébános, 1924-től 1930-ig Pápán a rendház főnöke és a gimnázium igazgatója. 1930-ban a noviciusok mestere lett, 1938-ban pedig a Rэнд választása alapján Kelemen Krisztoftom főpátpát kinevezte főmonostori perjellé. Niszler Teodort a mindenkit lebilincselő szívjóság, a szünetet nem ismerő, önmagát elégető munkaszeretet és Urához, Krisztushoz való hűség, gyermekkedv ragaszkodás jellemezte. Rendtársai szívükben esigó fájdalommal kísérik édesanyjával és testvéreivel, rokonaival együtt utolsó útjára Zselizén, október 6-án, azerdán délután 4 órakor. A megboldogultat váratlan halála ugyanis a családi körben érte, ahol édesanyjánál látogatásban volt s az édesanya és a testvérek óhajítása szerint a családi sírholtban helyezik nyugalomra. Temetését Kelemen Krisztoftom pannonhalmi főpátpát végzi rendtársai segítségével.

A Szent László-nyomdában az októberi ajátatosságra kapható színes nyomású **szent József kép** az előírt imaszöveggel, 100 darab 5 P. — A házáért való ima 100 darab 4 P.

A REF. SZILÁGYI ERZSÉBET LEANYGIMNÁZIUM igazgatósága felhívja az intézet növendékeit, hogy az október 6-iki ünnep alkalmából vallásfelekezeti különbség nélkül ki-ki vegyen részt saját egyháza hivatalos istentiszteletén. Nehéz időkben a vértanúk életáldozatának az emlékezte önbizalmunkat növeli, lelkiünket a szebb magyar jövő reményességével erősíti. Kéri továbbá az igazgatóság a tanítató szülőket, hogy október 7-én, esztörtök délelőtt 11 órára az intézetbe **szülői értekezletre** sziveskedjenek összegyűlni, hogy ezen gyermekeik tanulása lehetőségeire, módjaira vonatkozóan a tanári testület tagjai kellő útbaigazításokat adhassanak. Keressék fel a szülők az iskolát minél gyakrabban ezenkívül is, hogy szülő és iskola együttes gondoskodással és munkával segítségére lehessen a növendékeknek a hosszú kényszerszünet idején. Felhívja az igazgatóság azokat, akik még nem iratkoztak be, hogy **beiratási kötelezettségüknek** minél előbb tegyenek eleget. Nyomatékosan figyelmezteti az intézet vezetősége az iskola növendékeit, hogy a **rendsabályok a szünet idejére is kötelezők**, ezeknek mindenben eleget kell tenni már csak a jó rend és úri magatartás kedvéért is. Az **egyensapka** viselésére különösképpen felhívja ismételtlen az igazgatóság a figyelmet.

Mezőgazdasági főiskola lett a Magyaróvári Gazdasági Akadémia. Vasárnap volt az első tanévnyitó ünnepség az egyetemekkel egyenrangú főiskolává átszervezett Magyaróvári Gazdasági Akadémián. **Groffis Gábor** dékán székfoglalójában megemlítette, hogy Debrecen, Keszthelyt, Kolozsvárt és Magyaróvárt mezőgazdasági kulturcentrumokba kell kiépíteni. Kívánatos volna, ha mind a négy gazdasági akadémiát főiskolává szerveznék át. Végül azt javasolta, hogy a főiskolával kapcsolatban a mezőgazdaság fejlesztésének eszközeit kutató intézetet szervezzenek.

A BAROSS SZÖVETSEG FELHÍVÁSA. Szövetségünk tagjait felhívjuk, hogy 3 napon belül irodánkban jelentkezzenek üzlet és műhely fűtésére szükséges tüzfával való ellátásuk ügyében, hogy a Közélemezésnél engedélyezett mennyiségű fát el tudjuk osztani, a szállítás azonnal kezdődik, az árát irodánkban fizessék be. Elnökség.

Felhívás a Ludwigh, Zathureczky és Csikos fakereskedőkhöz utalt vásárlókhöz. Értesítem az érdekelteket, hogy a Ludwigh Gyula faterlepe Vitez-utca 1. sz. alatt, Zathureczky Józsefné Cecile-patak-utca 5. sz. alatt és Csikos Sándor faterlepe Várház-utca 43. sz. alatt van. Aliknek tehát faellenőrzési lapjuk fentnevezett kereskedőkhöz van irányítva, azok a fa átvétele végett fenti címeiken jelentkezzenek. Nagyvárad, 1943. október hó 5-én. Dr. Soós s. k. polgármester.

AZ ERDÉLYI PÁRT HIREI: Minden azerdán délután 6 órától kezdődőleg, az Erdélyi Párt Sal Ferenc utca 9. sz. alatti irodájában (Magyar Ház) dr. Varga László városi tanácsnok közgazdászai, ipari ügyekben díjmentesen felvilágosítást ad minden magyar testvérünknek. Ugyancsak minden pénteken délután 5 órától jegyző irodánk tart ügyeletes szolgálatot. Soros ügyészünk díjmentesen áll szintén a hozzáférők, de különösen a hadbavonultak hozzátartozóinak rendelkezésére.

BUTORI színeset MEZEL-TŐL
 Háló, kombinált és előszobák. Konyha újdonságok
 Szabadság-utca 12. (Szacsavay-utca 48.)

FELKÉRJÜK a vas- és fémpipari szakosztály kebelébe tartozó azon iparosok figyelmét, akik kokszhoz óhajtanak jutni, hogy folyó hó 8-ig a szakosztályi irodában előleget befizetni sziveskedjenek a koksztól előlbbi megrendelése végett, mert későbbi jelentkezést nem veszünk figyelembe.

A Szent László-nyomdában az októberi ajátatosságra kapható színes nyomású **szent József kép** az előírt imaszöveggel, 100 darab 5 P. — A házáért való ima 100 darab 4 P.

AZ IPARTESTÜLET faipari szakosztálya felhívja tagjai figyelmét, hogy igénylőseiket haladéktalanul adják be folyó hó 7-ig, mert későbbi jelentkezést nem vesszünk figyelembe. E két napi meghosszabbítás csak erre az első hónapra szól, a többi hónapokban csak 1-től 5-ig tartanak az igénylések. Elnökség.

Földrengés volt a Kanári-szigeteken. Lisszabonból jelentik: (MTI) A Németi jelentik: Október 4-re virradó éjszaka a Kapri-szigeteken erős földrengéskeletkezett.

Nagyvonaú, magasnivóju, művészi francia film
Eltévedt emberek
 Főszereplői: Blanchette Brunoy, Jackques Dumesnil, Pierre Blanchar, Annie Dugaux, Ginette Leclerc
Mindenkinek meg kell, — mindenki meg fogja nézni!
 Kedden utoljára Szerdától a
Pista tekintetes ur CASINO-ban

Az új zárórarendelelet következtében
 f. hó 7-től (csütörtöktől) előadásainkat mindennap
3, 5 és 7 órakor
 kezdjük
APOLLO Filmszínház BELVÁROSI Filmszínház
CASINO Filmszínház KORONA Filmszínház

Orvosi hír. Dr. Szedlák Odón all. korhási főorvos, ideggyógyász szabadságaról visszatért. Szilágyi D-u 12.

ZÁRVA TARTANAK AZ ÜZLETEK OKTOBER 6-ÁN DELUTÁN. A kereskedők, egyöntetű elhatározás folytán tekintettel az október 6-iki kegyeleles ünnepre, üzleteiket délután zárva tartják. Baross Szövetség.

A Gutenberg Dalkör szerdán este 8 órakor rendes dalpróbát tart, melyre a tagok pontos megjelenését kéri a dalkör vezetősége.

Ha szájaize rossz és nyelve lepedékes, ha emelygést és hányingert érez, akkor már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz is gyors megkönnyebbülést idéz elő, mert ez az eméztócsatornát alaposan megtisztítja az ott felgyülemlött ártalmas anyagoktól. Kérdezze meg orvosát!

24 személyt tartóztattak le Romániában gazdasági szabotázs miatt. Bukarest. (MTI.) A román sajtó beszámol arról hogy a gazdasági szabotázs törvény elleni vétségek miatt újabb 24 személyt tartóztattak le.

A NAGYVÁRADAI KERESKEDELMISZARNOK felkéri a nyiltárusítási üzlettel rendelkező kereskedő tagjait, a kereskedők egyhangulag hozott határozata értelmében, hogy nyiltárusítási üzletüket f. évi október hó 6-án, nemzeti gyász-ünnepünkön délután tartassák zárva. **A Nagyváradai Kereskedelmi Szarnok.**

Eladó
 Szaniszló-u. 63 számúház
 kizárólagos megbízott
PRAGER Teleki-u. 38 sz.

4776 ember halt éhen egy hónap alatt Bengáliában. Calcuttából jelentik: (B. T.) Hivatalos jelentés szerint Bengáliában augusztus 16. és szeptember 19. között 4776 ember halt éhen.

Nagyváradon vannak felelőségre egy rovtomultu betörőt. Nagyvárad, okt. 5. Veszedeles betörőt tett ártalmatlanná a kolozsmegeyi csendőrség **Páska Péter** személyében, aki Kissebesen, Bánffyhunyadon és több községben folytatta mesterességét. Elfogatása alkalmával beismerte, hogy Nagyváradon is követett el betöréseket, mire a csendőrök hétéfőn Váradra kísérték, hogy itten is lefolytassák a vizsgálatot ellene. Korábbi tetteit most tisztázza a nagyváradai rendőrség.

Mi ujság a piacon?

Gyümölcsfélék: (Erős felhozatal.) 1 kg. alma —.80, 1.20 2 P., szilva 60—80 fillér, birsalma 1.60—1.80, szőlő —.90, 1.40, 2 P., körte 1.60—2, barack —.80, 1, 1.80, 2 P., dió 3.50—4 pengő.

Zöldségfélék: (Erős felhozatal.) 1 kg. burgonya 28—33, 1 kg. paradicsom 70—80, 1 drb kékparadicsom 30 fillér 1 kg. szárazbab 1.08 P, 1 kg. hagyma 30—36, 1 kg. cékla 28—36, 1 kg. káposzta 50, 1 drb vöröskáposzta 70—80 fillér, 1 drb olasz 40, 80, 1 P, 1 drb tök 60, 70, 1.20 P, 1 drb karfiol 60—70, petrezselyem 50, 1 drb kalarabé 10—30 fillér, 1 kg. zöldbab 1.50—1.70 1 drb zöldpaprika 1—10, 1 drb uborka 20—40 fillér, 1 kg. spenót 1.20—1.40, 1 drb torma 20—40 fillér.

Élőállatok: (Gyenge felhozatal.) 1 drb szarvasmarha 2.20 P, 1 fejős tehén 700—1500, szopós borjú 2.10, 1 drb igásló 300—900, 1 drb parádés ló 900—1800 P.

Tejtermékek: (Gyenge felhozatal.) 1 liter tej 52 fillér, 1 kg. vaj 10—40 P, 1 kg juhturó 5.30, tehénturó 1.15, 1 kg. tejfel 2—2.20, 1 kg. sajt 4.80 P.

Kenyér: 1 kg. egységes 56 fillér.
Szárnyasok: (Gyenge felhozatal.) 1 pár csire 4.60, liba 4.80, hizott ruca 4.20, sovány ruca 4.70 P, tojás drb 24, kg. 4.20—4.30 P.

Húsarak: 1 kg. marhahús 5.10, 1 kg. disznóhús 5, 1 kg. növendékmarha 5.10 1 kg. juhús 4.50, 1 kg. bárányhús 4.50, 1 kg. zsiradék 5.80 P.
Halfélék: (Gyenge felhozatal.) 1 kg. ponty 5.60, 1 kg-on felül 8—9, 1 kg. köröshal 3—3.80—4.20 P.

A város egyhéti népmozgalmá

SZÜLETÉSEK:

Nagy János napszámos fia József, Nagy László MÁV fékező leánya Elvira, Nagy József piaci árus fia József, Zombiri Károly földműves leánya Irén, Labonecz József cipészegéd fia József, Baumgarten Armin nyomdászsegéd fia Péter, Reguli József szabómester fia Győző, Bádou Mihály iskolaszolga leánya Terézia, Bakos József géplakatosmester leánya Juliánna, dr. Hrvinyák László körorvos leánya Magdolna, Sipos József napszámos fia József, Keskeny Jenő népművész leánya Ilona, Nábosnyai István malmai munkás leánya Magdolna, Vig Mátyás m. kir. rendőr fia Mátyás, Klincsek József községi jegyző leánya Emőke, Sztupár Miklós vaskereskedő segéd leánya Klára, Magyar (Ungur) Ferenc leánya Anna, Lakatos József üzletvezető fia József, Makabinschi Miklós gépész fia János, Balog Károly utkaparó fia Károly, Szalai József napszámos leánya Katalin.

HÁZASSÁGOK:

Ledermayer Gula lt. őrmester és Botos Juliánna, Schlezák Ferenc fényképészsegéd és Hermann Anna, András Béla szakács és Pongrácz Ilona, Szilágyi László vassztergályos segéd és Molnár Ilona, Sike Mihály magántisztviselő és Forgó Erzsébet, Ruzsa György Nagyvárad városi vasutnál kalauz és Nyakaeska Margit, Olasz Lajos gyárimunkás és Patkás Katalin, Sándor Lajos tsz. számvivő szakaszvezető és Kenéz Juliánna, Rácz János eszmadia segéd és Tanaszki Erzsébet, Szabó Bor-dás József cipészegéd és Bíró Jolán, Rácz Péter magántisztviselő és Kimpán Márta, Zsembera György cipésmester és Barnó Rózi, Erdős Pál vízvezeték-szerelő és Várum Mária, Czukkermann Dezső cipőfelsőrészkesztő és Klein Livia, Varga Sándor gépkocsivezető és Pap Irén, Brájkai Sándor férfitisztviselő és Kis Ilona, Mihály Mihály lt. esendőrfőtörzsőrmester és Dobi Margit.

HALALOZÁSOK:

Özy, Benesik Józsefné Szakács Lidia 70 éves, Kmetz Jánosné Benesik Ilona 59 éves, Reif Jakabné Schwarz Regina 71 éves, Dentsh Ármán 69 éves, Weisz Jenő 46 éves, Lasák László 1 napos, özy, Hana Józsefné Török Ágnes 69 éves, Daróczy Józsefné Szabó Erzsébet 56 éves, özy, Fazekas Andrásné Balog Juliánna 63 éves, Balog Petronella 2 hónapos, Juhász Jánosné Vigyikán Anna 35 éves, Koosis Imre 39 éves, Novecki János 48 éves, Urzika Lőrinc 47 éves, Zifcsák József 67 éves, Szabó Ferenc 39 éves, Vaelvik János 52 éves, Kajosa Lajos 62 éves, özy, Szak Salamonné Dider Debora 77 éves, Kiss József 2 hetes, Terhes Katalin 8 éves, Pusztai János 54 éves, Márkus Zsigmond 56 éves, Gönczi Sándor 1 éves, Balog Barnabás 3 hónapos, Molnár Istvánné Vári Juliánna 53 éves, Veress Gizella 20 éves, Szabó György 59 éves, Bocza József 19 éves, Puskás Pál 74 éves, Fazekas Lajos 85 éves, Kás Gábor 8 hónapos, Galovics Gyula 1 hónapos.

**Hirdessen
a Magyar Lapokban**

SPORT

Legjobb magyar atléták szerepelnek október 6-án Váradon

Igen nagy az érdeklődés a NAC országos sportnapja iránt

Már csak egy nap választ el bennünket a NAC által rendezett országos sportnaptól s az érdeklődés a tetőfokára hágott. A rendezőség megfeszített munkával készíti elő a gazdag sportműsor legapróbb részleteit is. A nevezések már befutottak s a 17 számból álló atlétikai versenyen 106 válogatott atléta méri össze erejét az ország legjobbjai közül.

A nagyszabású sportnap részletes műsorát alább közöljük:

1. Dél előtt 10 órakor: Kegyeleti Staféta a nagyváradai sportegyesületek, esendőrség, honvédség és rendőrség, ugyancsak a NAC labdarúgói

részvételével. A kegyeleti staféta útvonala: Indulás az Országzászlótól, Bémer-tér, Rákóczi-ut, Nagy Sándor honvédtábornok emléktábla megkoszorúzása után, a Jakab Mihály-utca, Széchenyi-téren át, Rákóczi-út, Horváth Miklós-út, Múzeum előtt Szt. László Királyunk szobra.

Befutás után a csapatok megkoszorúzzák a Szent László-szobrot, utána Beleznaý Andor, a Levente Egyesület titkára mond ünnepi beszédet.

2. Fél 11-től 12 óráig zajlik le az országos atlétikai verseny selejtező számai.

Világszám lesz az 5000 méteres síkfutás

3. Délután, fél 2 órakor veszi kezdetét az összes ezidőig magyar bajnokok és válogatott atléták országos atlétikai verseny döntő viadala, a következő számokkal:

a) Hármassugrás, súlylökés, 110 m. gátfutás;

b) Női magasugrás, 800 m. síkfutás, rudugrás;

c) 100 m síkfutás, 60 m. női síkfutás, diszkoszvetés;

d) 400 m. gátfutás, férfi magasugrás;

e) 1500 m. síkfutás, távolugrás, 200 m. síkfutás;

f) Gerelyvetés, 5000 m. távfutás, 400 m. síkfutás.

Az atlétikai műsorból világszámként emelkedik ki az 5000 méteres síkfutás, melyre a következő nagynevelő atléták neveztek be:

Kelen János BBTE, Szilágyi Jenő BBTE, Németh Béla MAC Szabó Miklós MAC, Serényi István Veszprémi MOVE, Garai Sándor MAC, Kővári Dezső Törekvés.

Kibővítve jön le Budapest labdarúgó kerete

4. Az atlétikai verseny után, fél 4 órakor kerül sor Budapest—Nagyvárad városközi labdarúgó mérkőzésre az alábbi felállásban.

Budapest csapata:

Tóth Gamma, Olajkár Kispeszt, Szalai Csepel, Horváth Gamma, Olajkár II. Csepel, Kapla Csepel, Sipos Ferencváros, Borvhádi Gamma, Mike Gamma Sárosy dr. Ferencváros, Kovács Ferencváros.

Nagyvárad csapata:

Vécsey, Mészáros, Onody Szegedi, Juhász, Deményi Ferenczi, Barna Sárvári, Bodola Tóth III.

Budapest csapatában még további erősítésekre is lehet számítani. Ugyanis Barcsay János MLSz ügyvezető elnök, Vághy Kálmán szövetségi kapitány, valamint Ipolyvölgyi Ferenc MLSz főtitkár és az október 24-én sorra kerülő Magyar—Bolgár válogatott szempontjából is megnézik az izgalmasnak ígérkező mérkőzést; és a tervek szerint, Egressy és a szentlőrinci Deákot is beosztják a budapesti keretbe.

Mint lapzártakor értesülünk, Budapest csapatával jön még Istványa, Balogh I. Déri és Lukácsi.

SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleménye:

Lucifer: Kiss Ferenc, kedden és szerdán este „Az ember tragédiája”-ban

Lucifer alakítóját, Horváth Jenőt váratlanul katonai szolgálatra hívták be s ezért vált szükségessé, hogy a színház igazgatósága másik Lucifer-ről gondoskodjon, hogy Madách remekművét műsoron tarthassa. A kérdés a váradai közönség részére igen kedvezően nyert megoldást, mert Kiss Ferenc, a Nemzeti Színház örökös tagja vállalta parádés szerepének eljátszását s így a váradai közönségnek módjában lesz Lucifer művészi alakításában gyönyörködni. Rendes helyárok, kedvezményes szelvények és utalványok nem érvényesek.

Arva László király helyett szerdán este 6 órakor, az aradi vértanúk em-

lékezetére díszelőadásként Kiss Ferenc vendégfelléptével *Az ember tragédiája* van műsoron.

Tábornokné, az ideai budapesti színiévad legnagyobb sikere, az Új Magyar Színház szenzációs operett-újítása csütörtökön este háromnegyed 7 órakor „bemutató” bérlet keretében kerül színpadra. Szabó Ernő rendezésében. A címszerepben Antal Erzi mutatkozik be a közönségnek, míg a többi főszereplők: Hamvay Lucy, Kemény Gizé, Göndör Klári, Szabó Ernő, Gulácsy Albert, Lendvai Lajos, Barna György és Halasi Gyula. A díszleteket Pilyécs Emil és Kovács István festették. A Tábornokné

csütörtökön bemutató, pénteken A-bérletben, a többi napokon bérlet-szünetben kerül színpadra egész héten keresztül.

Mondj igazat. Vaszary János kacagató bohózata „filléres helyárrakkal” kerül színpadra szombaton délután egyenyed 4 órakor.

HETI MŰSOR:

Kedden este 6 órakor: *Az ember tragédiája.*

Szerdán este 6 órakor: *Az ember tragédiája.*

Csütörtökön este háromnegyed 7 órakor: *Tábornokné* (bemutató bérlet).

Pénteken este háromnegyed 7 órakor: *Tábornokné* (A-bérlet).

Szombaton délután egyenyed 4 órakor: *Mondj igazat.*

Szombaton este háromnegyed 7 órakor: *Tábornokné.*

Vasárnap délután és este: *Tábornokné.*

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Szülőprős, horoshordók eladók. Jókai u. 2., ajtó 2. 835
30-50 holdas tanyás birtokot veszek lakóházzal, élő és holt felszereléssel. Részletes ajánlatokat: „Vasutállomás-hoz közel” jelígre a kiadóba. 821

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, moly és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlati vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 813

Fűszerüzlet berendezéssel lakással kiadó, Francia-u. 34, délután 2-4-ig. 835

Könyvelést, üzleti könyveinek felfektetését, vezetését, ügyvitel szervezését és felülvizsgálatát szakszerűen és lelkiismeretesen intézi, adóügyekben felvilágosítást, segítséget nyújtó Tóth Gizella könyvelési irodája. Csengeri-utca 8. Telefon hívószám 29-26. 523

Társulna csak keresztény vállalatba nagyobb tőkével rendelkező öskeresztény urti házaspár közreműködésével vagy anélkül. Ajánlatokat: „Szolid alappon” jelígre a kiadóba. 813

Állást nyel

Férfiszabóshoz kézmunkást felvesszék. Oláh, Sztaroveszky-u. 14. 834

Oktatás

Szent László gimnázium IV., V. és VI. osztályába járó egy-egy diákot korrepetálásra jutányosan vállal nagy gyakorlatiattal rendelkező tanár. Cim a kiadóban. 817

Lakás

Butorozott szobákat, esetleg teljes ellátással keres növendékeinek nov. 1-re az állami tanítónőképző. Irásbeli ajánlatokat Kálvin-u. 3. alá kér. 832

Butorozott szobát fürdőszoba használattal keresztyény név keres katonatisz. Cimet a kiadóba kér. 831

KIADÓTULAJDONOS:

szentlászlo-nyomda r. t.

A szerkesztésért felel. igazgató (felel.)
Dr. Paál Árnád Dr. Virág Jeromos
főszerkesztő Szent László-nyomda R. T.
igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám